

jeg er overbevist om, at naar vi faa denne Lov gennemført, ville Præsterne alligevel faktisk faa den fornødne Frihed. Jeg er overbevist om, at det vil være meget vanskeligt at afgøre den Slags Spørgsmaal efter almindelige kirkeretlige Regler. Jeg tror i Grunden slet ikke, det er muligt. Jeg betragter den Slags Spørgsmaal som i en ganske særlig Grad personlig-konkrete Spørgsmaal. Jeg tror, de maa afgøres netop i hvert enkelt Tilfælde med Hensyn til vedkommende Ægtepars hele Forhold. Det er f. Eks. ikke nok at sige: Præsterne maa ikke indvie et Ægteskab, hvor en af Parterne er fraskilt. Selv der kan der være Tilfælde, hvor man kan mene, at det kan være rigtigt at velsigne deres Ægteskab. Det er ikke saa nemt at afgøre slikt, og dog er dette Tilfælde et af dem, der lettest lade sig afgøre ved saadanne almindelige kirkeretlige Regler. Men saa kommer Spørgsmaalet om forargeligt Levned og Spørgsmaalet om kætterske Meninger. Hvilken Grad af forargeligt Levned og hvilken Grad af kætterske Meninger skal være en Hindring for, at Ægteskab skal kunne blive kirkeligt indviet? Det tror jeg ikke vil kunne afgøres efter almindelige kirkeretlige Regler; og jeg vilde ogsaa være meget ilde til Mode ved at faa den Slags Ting afgjorte ved saadanne Kontorafgørelser. Jeg tror, det maa undersøges i hvert enkelt Tilfælde, og jeg har intet imod, at Præsten, saaledes som det her er foreslaaet, forhandler med Biskoppen om Sagen. Thi jeg er overbevist om, at faktisk vil ingen Biskop tvinge en Præst, for hvem det er blevet en virkelig Samvittighedssag at nægte et Ægtepar den kirkelige Velsignelse, til at handle mod sin Samvittighed. Naar den kirkelige Vielse ikke længer har den Betydning, den har nu, nemlig at være den egentlige ægteskabsstiftende Handling, vil man ganske anderledes end nu kunne indrømme Præsterne Frihed i den Henseende. Og jeg mener derfor, man kan slaa sig til Ro med det, der her er foreslaaet. Jeg tror heller ikke, man behøver at være bange for, at nogen Biskop skulde ville betragte det ikke at søge kirkelig Vielse som et Vidnesbyrd om „forargeligt Levned“ og derfor hævde, at man kunde nægte den Adgang til Nadveren, som ikke havde søgt kirkelig Velsignelse over sit Ægteskab. Jeg er ikke bange for det for Tiden. En ganske anden Ting vilde det være, hvis man havde en „Kirkeforfatning“, hvor det af et Flertal, det være af den ene eller

den anden Slags, kunde afgøres, hvad der skulde gælde i slige Forhold. Da er jeg naturligvis ikke sikker paa, hvad man kunde hitte paa at vedtage, og det tror jeg, ingen kan være. Men for Tiden ser jeg ikke, at der er den mindste Fare for, at man skulde kunne gøre kirkelig Vielse til Betingelse for Nadveren. Endnu skal jeg kun bemærke: Jeg er ikke blot glad over, at Forslaget er fremkommet og fremkommet fra Ministeriet; men i det hele og store maa jeg ogsaa erklære mig tilfreds med den Form, det har faaet. Ganske særlig heldig synes mig den Form, hvorunder man tænker sig Ægteskabet indgaaet for Ægteskabsforstanderen. Mig forekommer det, at man her har fundet en god Løsning af det ellers vanskelige Spørgsmaal, hvorledes man skulde faa det borgerlige Ægteskab indstiftet, uden at det blev for omstændeligt og for bekosteligt for Befolkningen. Jeg vil til min ærede Sidemand bemærke, at jeg ikke heller ser, der er noget urimeligt i, at Ansættelsen sker efter Underøvrighedens Indstilling til Amsraadet. Sagen er jo den, at det i Virkeligheden er Tanken med Lovforslaget, at Ægteskabsstiftelse nu skal gaa over til den verdslige Øvrighed. Hvor man af praktiske Grunde kan bruge den verdslige Øvrighed, saaledes som i Købstæderne, er det den, der skal besørge det. Men hvor man af praktiske Grunde ikke kan bruge den almindelige Øvrighedsperson, overdrages hans Myndighed til en Ægteskabsforstander paa Stedet, og der forekommer det mig egentlig ret rimeligt, at det bliver efter Indstilling af den Øvrighedsperson, som egentlig strengt taget skulde gøre det, at Valget kommer til at foregaa. Men det er af den Slags Ting, som ikke spille nogen større Rolle. Hovedsagen er at faa i Kommunen en Mand med Anseelse og en Mand, der kan udføre Hvervet paa en værdig Maade, og jeg tror, man har været heldig med de Bestemmelser, der ere truffne i den Henseende. Man har tillige derved gjort det nemt og naturligt. De to Handlinger ville som Regel følges ad paa Landet. Og med Tiden ville de vel ogsaa følges ad i Byerne. Ogsaa i Hovedstaden antager jeg, at naar man er kommen over den første Forskrækkelse, hvor ganske vist mange Ægteskaber ikke ville blive kirkelig indviede, vil det gaa her som i Berlin og andre tyske Byer, at Antallet af de kirkelige Vielser vil vokse Aar for Aar. Jeg maa derfor anbefale dette Forslag, og jeg vil